

Әдебиеттер

1. Бизнес-английский [Электронный ресурс]: Википедия. Свободная энциклопедия. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/финансы> (дата обращения: 10.02.2023).
2. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/retire>

Қанатқызы А., 1 курс магистранты (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., профессор Сабыржан А.

КӘСІПОРЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ КӨЗДЕРІ

Инвестициялық қызмет ресурстары – инвестицияланатын объектілерге салымдарды тартуға көмектесетін ақшалай қаражаттар және басқа да активтер жатады. Ал, кәсіпорынның инвестициялық қызметінің ресурстары инвестицияланатын объектілерге нақты және қаржылық инвестиция көздерін тартатын барлық қаражат түрлерін кіргізеді.

Кәсіпорынның инвестициялық қызметі оның әртүрлі қаржыландыратын көздері арқылы жүзеге асады.

Зерттей келе, инвестициялық қызметтің қаржыландыру көздерінің түрлерін атап өтуге болады:

- Кәсіпорынның жеке қаражаты: салық төлеуден кейін және басқа да міндетті төлемдерден қалған қаражат; қолданылмайтын активтердің жүзеге асуынан түсетін қаражат; заңды тұлғаның және басқалардың жарғылық капиталдағы үлесін сатудан түсетін ақша қоры;

- Қарызға және тарту көзі арқылы келген қаражат: банктік және банктік емес кредитті-қаржылық ұйымдардың кредиттері, заңды және жеке тұлғалардың және құрылтайшылардың қарыздары, оның ішінді:

а) Инвестордың қарыз қаржылық қорлары:

- банктік және басқа қаржылық ұйымдардың кредиттері, басқа ұйымдардың қарыздық қаражаттары, сондай-ақ:

- инвестициялаудың объектілерінің лизингі;
- факторинг;
- форфейтинг;
- жобалық қаржыландыру;
- венчурлік капитал.

б) Инвестордың тартылғын қаржылық қаражаттары (акцияларды сатудан, инвестордың жарғылық капиталдағы үлестік қатысуынан, облигациялық қарыздар, гранттар, қайырымдылық жарналары, мемлекеттік субсидиялар, тікелей және жанама жәрдемақы және тағы да басқалары).

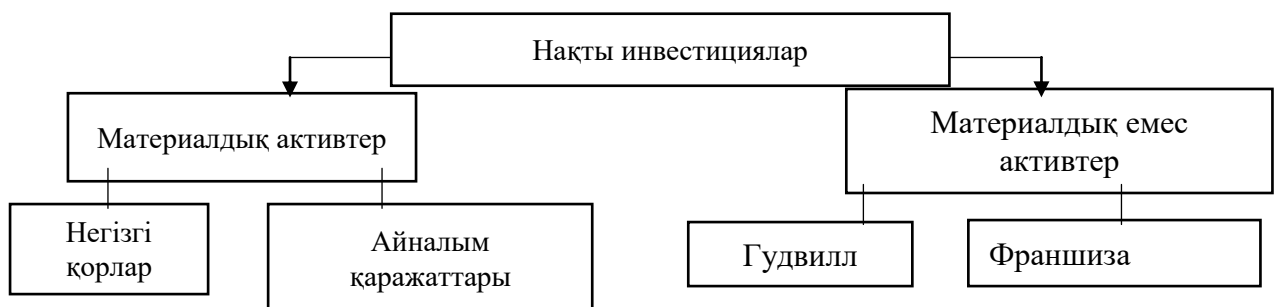
- салалық мәлімдемелермен және бірлестіктермен (инновациялық қор қаражаттары) орталықтандырылған ақшалай қаражаттар;

- мемлекеттік бюджеттен, жергілікті және бюджеттен тыс қорлардан инвестициялық ассигнациялар;

- туындайтын тәуекелдерді сақтандыру өтемі;

- шетелдік инвестициялар (шет ел инвесторларының қаражаттары).

Кәсіпорынның негізгі капиталына салынған инвестициялардың құрылымы тартылған қаражаттың қандай мақсатқа жұмсалатынына байланысты қалыптасады. Инвесторлар жылжымайтын мүлік объектілеріне және құрылысқа көбірек қаражат салады, мысалы, пайдамен қатар шығын әкелетін инновациялық станоктарды сатып алуға көп қаражат бөледі.

Сурет 1. Нақты инвестициялаудың объектілері

Көрсетілген суретте, нақты инвестицияларға материалдық активтердің қатарына кіретін салымдарды айтып өтсек, олар негізгі қорлар, яғни өндірістік және өндірістік емес негіздегі ғимараттар, сонымен қатар көліктердің барлық түрлері және 1 жылдан астам қызмет ететін құрал-жабдықтар мен айналым қаражаттары кіреді. Нақты инвестициялауға сондай-ақ, материалдық емес активтер, гудвилл мен франшиза тікелей байланысты (1 сурет).

Кәсіпорынның инвестициялық құрылымына талдау жасау негізгі қорға қанша қаражат салатындығына байланысты, пайда болатын мәселелерді табу үшін және оларды шешу үшін динамиканы тұрақты қарастыру керек.

Нақты кәсіпорынның технологиялық құрылымын және инвестицияның бөліну көздерін бағалау керек. Бюджеттің жетіспеушілігі сонмен қатар, сыртқы салымдардың болмауы инвесторлардың капиталды салымдарға қызығушылығы жоқ екенін көрсетеді.

Қорытындылай кетсек, кәсіпорын барлық салада өзінің дамуы үшін қаржыландыру көздерін іздейді, сол себепті кәсіпорын не ұйым болсын ол бірінші кезекте қалай және қандай мақсатта инвестиция тартылатынын болашақ кезеңге жоспар құру арқылы өз қызметінде белсенді болуға тырысады. Ал, қандай кәсіпорын болмасын олардың перспективасы оның іскерлік белсендігінде жатыр. Нақты сол белсенділік кәсіпорынның тұрақты дамуы мен экономикалық өсуін қамтамасыз етеді.

Әдебиеттер

1.Инвестиционное проектирование к.э.н., доцент кафедры экономики промышленных предприятий Лысенкова М.В. Учреждение образования «Белорусский государственный экономический университет», 2020.- 33 с.

2.Инвестиционная деятельность предприятия: учеб. пособие / Л.К. Агаева, В.Ю. Анисимова. – Самара: Изд-во Самарского университета, 2018. – 76 с.

Қоңырова А.Е., Тохметова А.А., Аманжельдиева Ж.Ф. 2 курс
(Академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарУ)

Ғылыми жетекшілер: аға оқытушы, э.ғ.м. Рахимжанова Г.К., оқытушы, э.ғ.м. Нұржан М.Ә.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ ДЕҢГЕЙІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

Қашанда өзекті мәселелердің бірі жұмыссыздық – еңбек нарығының бөлінбес элементі болып табылады. Себебі халықты еңбекпен қамтуды қамтамасыз ету әрбір мемлекет саясатының тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамудың шарттарын айқындайтын негізгі басымдықтарының бірі болып табылады.

ҚР-дағы халықтың жұмыссыздық деңгейі өзгеріссіз қалып, 2022 жылдың екінші тоқсанында 4,9% құрады. Бұл ретте ауылдық жерлерде көрсеткіш өткен жылмен салыстырғанда өзгерген жоқ, 4,9% деңгейінде қалды, ал қалалық жерлерде 2021 — ші жылдың екінші тоқсанындағы 4,9%-дан 2022 жылдың екінші тоқсанында 4,8% - ға дейін төмендеді.

Гендерлік бөлімде айырмашылық анағұрлым үлкен. Сонымен, ерлер арасындағы жұмыссыздық деңгейі 4,2% - дан 4,4% - ға дейін өсті, бірақ бұл әйелдер арасындағы жұмыссыздық деңгейінен айтарлықтай төмен, ол 2022 жылдың екінші тоқсанында 5,3% - ға құрады, бұл өткен жылмен салыстырғанда (5,6%) аз.

Өңірлік бөліністе ҚР-дағы жұмыссыздықтың ең жоғары деңгейі 2022 жылдың екінші тоқсанында Маңғыстау және Түркістан облыстарына келді: 5,1%. Одан кейін Жамбыл және Батыс Қазақстан облыстары, сондай-ақ Алматы және Шымкент қалалары жүреді: әр өңірде 5%. Жұмыссыздықтың ең төменгі деңгейі Ұлытау облысында байқалды (4,2%), одан кейін Қарағанды облысы (4,5%) және Астана (4,7%).